

Saksframlegg

ERFARING MED BRUK AV PIGGDEKK I TRONDHEIM ETTER AVVIKLINGEN AV
GEBYRORDNINGEN. STATUS FOR SESONGEN 2010/2011 OG VIDEREFØRING

Arkivsaksnr.: 09/49258

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

1. Bystyret tar orienteringen om vintersesongen 2010/2011 uten piggdekkgebyr til etterretning.
2. Bystyret vedtar at dekkrefusjonsordningen videreføres fram til 31.12.2011 etter samme prinsipper som forrige sesong. Ordningen omfatter bileiere bosatt i Trondheim, bileiere som studerer i Trondheim og bileiere som bor i annen kommune og jobber i Trondheim.
3. Bystyret slutter seg til foreslått bidrag fra piggdekkfondet til økt vinterdriftstandard på kommunalt vegnett.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Innledning

Gebyr for bruk av piggdekk ble innført 1. november 2001 i Trondheim. For sesongen 2010/2011 vedtok bystyret i møte 23.09.2010 "å avvikle ordningen da målsettingen om 80 % piggfriandel anses oppnådd". I henhold til den nasjonale forskriften for piggdekkgebyrordningen skal det søkes Vegdirektoratet om godkjenning for å avvikle gebyrordningen. I brev av 21.10.2010 godkjente Vegdirektoratet at piggdekkgebyrordningen i Trondheim oppheves.

Vegdirektoratet la til grunn for sin godkjenning at punktene 2-5 i bystyrets vedtak av 23.09.2010 ble fulgt opp av Trondheim kommune:

- Dekkrefusjonsordningen videreføres fram til 31.12.2010.
- Piggdekkfondet brukes til økt vinterdriftsstandard.
- Kommunen skal jobbe aktivt for å motivere bilistene til å kjøre piggfritt.
- Bystyret skal holdes orientert om utviklingen i bruk av piggfrie vinterdekk blant annet ved tellinger og brukerundersøkelser.

Vegdirektoratet forutsatte videre at følgende punkter ble fulgt opp av Trondheim kommune:

1. Det utarbeides en rapport om luftkvaliteten kommende vinter sammen med orientering om utviklingen i bruk av piggdekk. Statens vegvesen ønsker å få tilsendt en statusrapport innen utgangen av mai 2011.
2. Dersom målingene av svevestøv også for vinteren 2010/2011 viser overskridelser av grenseverdiene for luftkvalitet og tellinger viser at piggdekkandelen øker, skal piggdekkgebyrordningen tas opp igjen til ny behandling før sommeren 2011.
3. Informasjon om kommunens oppfølging og mulighet for at piggdekkgebyrordningen kan bli gjeninnført, skal gjøres kjent for bilistene.
4. Det må igangsettes en ny tiltaksutredning slik forskriften etter forurensningsloven krever for å finne fram til nødvendige tiltak framover som sikrer tilfredsstillende luftkvalitet. Statens vegvesen vil bidra aktivt i dette arbeidet.
5. Statens vegvesen vil ta initiativ overfor Trondheim kommune for å komme fram til felles tellemetoder for å registrere faktisk piggdekkandel.
6. Dersom piggdekkgebyrordningen må gjeninnføres, må det i samarbeid med statens vegvesen innføres et kontrollregime som bidrar til en ytterligere reduksjon i piggdekkandel.

Status og gjennomgang av de ulike forutsetningene fra Vegdirektoratet er gjennomgått i det etterfølgende.

Informasjon og kommunikasjon

Når piggdekkgebyret er tatt bort, er informasjon et av de viktigste virkemidlene for redusert piggdekkbruk. Det har vært annonsert i aviser, hos dekkforhandlere og på busser. Annonsene har hatt innhold om forholdet mellom piggdekkbruk og luftforurensning, dekkrefusjonsordningen og mulig gjeninnføring av gebyret. Kommunen har opprettet et eget område på internett (www.piggfritt.com). Norfakta gjennomførte siste uke i april 2011 en ny spørreundersøkelse i Trondheim og nabokommunene (1000 personer) for å få et innblikk i problemstillinger og utfordringer vedrørende bruk av piggdekk og piggfrie vinterdekk.

Trondheim kommune

Resultatene fra undersøkelsen skal være klare ca 10.mai 2011. Tilsvarende spørreundersøkelser har blitt gjennomført årlig siden 2001, og har gitt grunnlag for en del av innholdet i kampanjene. Tidligere bystyresaker om piggdekkgebyrordningen har vist til resultater fra undersøkelsene.

Dekkrefusjonsordningen

Nesten 400 bileiere fikk tilskudd fra ordningen i 2010. Dette er en stor nedgang fra tidligere år, da det var piggdekkgebyr. De tre foregående årene fikk henholdsvis 1883, 2083 og 1481 tilskudd. Mer enn 80% av bileierne som benytter seg av ordningen er hjemmehørende i Trondheim. Økning av refusjonsbeløpet fra 1000 kr til 1200 kr per bil har ikke gitt noen ekstra effekt. En positiv tilleggseffekt er at refusjonsordningen medfører at bil- og dekkforhandlerne markedsfører piggfrie vinterdekk i større grad.

Det foreslås at dekkrefusjonsordningen fra forrige sesong opprettholdes for perioden september-desember 2011. Ordningen blir da:

Panteordning med refusjon av 300 kroner pr piggdekk ved samtidig kjøp av piggfrie vinterdekk, maksimalt 1200 kr pr bil. Refusjonsordningen gjelder fram til nyttår.

Ordningen gjelder i utgangspunktet for biler som ikke har benyttet ordningen tidligere, men dersom det har vært eierskifte, kan det gis refusjon til samme bil for ny eier.

Ordningen gjelder for Trondheim kommunes innbyggere.

Ordningen gjelder for studenter med egen bil og som er registrert som fulltids studenter og bor i Trondheim.

Ordningen gjelder for personer som arbeider i Trondheim og bor i en annen kommune.

Nærmere regler for refusjonsordningen utarbeides av administrasjonen.

Vinterdriftstandard

En god del av inntektene fra piggdekkgebyret har vært benyttet til bedre vinterdriftstandard, innkjøp av nye og bedre maskiner samt støvreduserende tiltak. Den økte vinterstandard har vært viktig for å imøtekomme folks forventninger når de tar ansvar og velger å kjøre piggfritt.

Når det gjelder nytt maskinutstyr, er det er blant annet kjøpt inn feiemaskiner for vinterrenhold ved kuldegrader, bedre og tyngre brøyteutstyr, nye salttanker, og utstyr for bruk av fastsand (varmsand) på spesielle strekninger.

Midler fra piggdekkfondet har muliggjort tidligere oppstart for snøbrøyting og kortere gjennomføringstid. Den største forbedringen i vinterstandard gjelder sandstrøing på det lavtrafikkerte kommunale vegnettet og bedre vinterrenhold og støvdemping. Utkalling for sandstrøing har skjedd etter behov; også kveld, natt og helg. Før 2001 var det ikke slik beredskap. For å ta hånd om den økte mengden strøsand, har det også vært satt av ekstra ressurser til vårfeiling på det kommunale vegnettet. For 2010 var uttaket fra piggdekkfondet til økt vinterdriftsstandard på ca 16,5 mill kr, henholdsvis ca 14,5 mill til kommunale veger og et tilskudd på 2 mill kr til fylkesvegene.

Markedsutvikling

Når det gjelder tellinger, har kommunen og Vegdirektoratet tidligere hatt separate tellinger av piggfriandelen. Det har vært god overensstemmelse mellom Vegdirektoratets og kommunens tellinger av

Trondheim kommune

piggfriandelen for parkerte kjøretøy, henholdsvis ca 76,6% og ca 74% for 2010. Det var imidlertid avvik mellom Vegdirektorates tellinger for rullende og parkerte kjøretøy. Vegdirektorates har talt en svært høy piggfriandel for rullende kjøretøy og opererte for 2010 med en veid samlet piggfriandel på 82%. Det ser ut til at Vegdirektoratet hadde en systematisk feil i tellingene for rullende kjøretøy. Dette danner grunnlaget for initiativet for å komme fram til felles tellemetoder for å registrere faktisk piggdekkandel, jfr Innledningen punkt 5 i Vegdirektoratets svarbrev.

Piggfritellingene i Trondheim fra februar 2011 viser at piggfriandelen har gått ned til ca 71% for 2011. Dette er resultatet av felles tellinger foretatt av Vegdirektoratet og kommunen. Nedgang er på ca 5 %-poeng fra Vegdirektoratets korrigerede tellinger for 2010 (76,6 %). Det korrigerede resultatet er i overensstemmelse med den felles tellemetoden for Vegdirektoratet og kommunen (resultatene når rullende kjøretøy er ekskludert, se ovenfor). Det er første gang siden tellingene startet på 1990-tallet at det er registrert en signifikant nedgang i piggfriandelen i Trondheim.

Både Oslo og Bergen har opprettholdt piggdekkgebyret, selv om piggfriandelen har vært mye høyere enn 80 % i flere år. Dette skyldes at piggdekkgebyret er opprettholdt som et virkemiddel for å redusere muligheten for at forurensningsforskriftens krav til lokal luftkvalitet med hensyn på PM₁₀ ikke overskrides.

Luftkvalitet

EUs luftdirektiv er implementert i norsk lovgivning gjennom Forurensningsforskriftens kapittel om lokal luftkvalitet. Direktivet ble implementert i forskriften etter at Trondheim kommune hadde innført piggdekkgebyr i 2001. Forskriften har gitt befolkningen en rett til å oppholde seg utendørs der det stilles minimumskrav til luftkvaliteten. Kommunen er ansvarlig myndighet for lokal luftkvalitet i medhold av forurensningsforskriften.

I Trondheim utgjør svevestøv (PM₁₀) sammen med NO₂ det største luftforurensningsproblemet; både sett i forhold til fare for helseskade/negative helseeffekter og grenseverdiene for lokal luftkvalitet i forurensningsforskriften. Grenseverdien for PM₁₀ angir at det maksimalt skal være 35 døgn pr år med mer enn 50 µg/m³ (mikrogram pr kubikkmeter). Nasjonalt mål for PM₁₀ angir at det maksimalt skal være 7 døgn pr år med mer enn 50 µg/m³ (mikrogram pr kubikkmeter). Nasjonalt mål ble vedtatt av Bystyret som en framtidig målsetting i 2006 (sak 78/06).

Det har blitt bedre byluft i Trondheim fra 1990-tallet og fram til 2010. Maksimumsverdiene (time og døgn) med hensyn på PM₁₀ på målestasjonene er betydelig redusert, men fortsatt har områder i Trondheim overskridelser av grenseverdien for PM₁₀. Overskridelsene omfatter bare områder langs de mest trafikkerte veglenkene. Overskridelsene av grenseverdien for PM₁₀ skyldes i hovedsak oppvirvling av vegstøv fra piggdekkslitasje på bar asfalt. Analyser utført av NGU/SINTEF viser at mer enn 90% av svevestøvet ved målestasjoner i gaterom er mineralsk og består av samme materialer som vegdekker. Støvproduksjonen fra piggdekk er avhengig av bare veger, som det stort sett er på hovedvegnettet i Trondheim hele vinteren.

I 2008 ble forskriftskravet for første gang tilfredsstillt, mens vi i 2009 og 2010 igjen hadde overskridelse av forskriftskravet. Det er som nevnt maks tillatt med 35 døgn som har døgnmiddel over 50 µg/m³.

Trondheim kommune

Overskridelser av døgnmiddelkonsentrasjoner mhp. PM₁₀ for kalenderårene 2008, 2009 og 2010:

Målestasjon	2008	2009	2010
Elgeseter	32	43	43
Bakke kirke	20	28	28
E6 Heimdalsmyra	30	25	17

Overskridelser av døgnmiddelkonsentrasjoner mhp. PM₁₀ 01.01 tom. 30.04 for årene 2009 tom. 2011 (4mnd):

Målestasjon	2009	2010	2011
Elgeseter	23	20	23
Bakke kirke	18	22	19
Torvet	2	10	5
E6 Heimdalsmyra	18	7	10

Overskridelser av døgnmiddelkonstrasjoner mhp. PM₁₀ oktober tom. april for perioden 2008 – 2011 (7mnd – vintersesong; ref pkt 2 i Vegdirektoratets krav):

Målestasjon	'08 – '09	'09 – '10	'10 – '11
Elgeseter	34	39	36
Bakke kirke	23	32	23
Torvet	3	12	11
E6 Heimdalsmyra	29	14	17

Tabellene viser at det er forskjeller fra år til år. Viktige faktorer som spiller inn er vær- og føreforhold og lengde på piggdekkelsesong. I 2011 varte piggdekkelsesongen fram til 2.mai. Det har i tillegg vært tørre veger i store deler av april, som har skapt mye støvoppvirvling. Det har forekommet en rekke overskridelser i denne perioden, selv om det har foregått mye renhold på hovedvegnettet. De fire første månedene i 2011 ligger antall overskridelser på samme nivå som i 2009 og 2010, unntatt på Heimdalsmyra. Forbedringen på E6-Heimdal skyldes styrket vinterrenhold for sesongen 2010/2011. Mange overskridelser skjer i forkant og etterkant av piggdekkelsesongen; i oktober og april - mai. Dette skyldes at mange bilister setter på piggdekkene tidlig i oktober og kjører med dem fram til mai.

Trondheim kommune har investert i utstyr som kan benyttes til renhold av vegbanen ved kuldegrader. Utstyret og metoden som benyttes har gitt god effekt på opptak av mineralisk finstøv som produseres av piggdekkene på bare veger. Når forholdene ligger til rette for det, blir renholdet fulgt opp med støvdempende tiltak ved utlegging av vannløsning med MgCl₂ (magnesiumklorid). Dette har gitt god effekt på svevestøvnivået i lufta, både i og utenfor sentrum. Resultatene er dokumentert i egne årsrapporter om luftkvaliteten i Trondheim. I tillegg er nå all strøsand som benyttes på gang-/sykkelveger og bolig-gater, vasket for å fjerne finstoff. Analyser av kornstørrelsesfordeling på vasket sand dokumenterer god effekt av tiltaket.

Det ble på slutten av 2010 gitt lovhjemmel gjennom vegtrafikkloven (§7.1) til at vegeier (Statens vegvesen og kommunene) kan iverksette midlertidige tiltak for å redusere luftforurensningen i enkelte soner for ulike tidsrom. I vår ble det startet opp en prosjektgruppe bestående av Statens vegvesen, Politiet og Trondheim kommune. Gruppen skal vurdere tiltak og utarbeide en beredskapsplan for akutt luftforurensning, der blant

Trondheim kommune

annet bruk av vegtrafikkloven §7.1 vil bli vurdert.

Økonomi

I 2010 var det en negativ avsetning til piggdekkfondet. Dette skyldes avvikling av gebyrordningen etter vintersesongen 2009/2010. Per 01.01.2011 var fondet på ca 68 mill. kroner. Avsetningen var på ca. 10 mill. kroner i 2009. Fondet vil dekke ca 4 sesonger med økte ressurser til vinterdrift på dagens nivå, dvs til og med år 2014. Når det gjelder fondet, er det tidligere vedtatt at dette skal brukes til tiltak som gir bedre byluft i Trondheim.

Budsjettforslaget for piggdekkprosjektet er innarbeidet i kommunebudsjettet. Det foreslås i hovedsak samme nivå på utgiftene i 2012 som for 2011. Med forutsetning om at piggdekkgebyret ikke gjeninnføres i sesongen 2011/2012, er det budsjettert med 0 inntekter og et uttak på 18,5 mill kr i 2012. For utgiftene til vinterdrift er uttaket fra fondet basert på en refusjonsnøkkel.

I 2010 ble det brukt ca 16,5 mill kr til økt vinterdriftsstandard og støvreduserende tiltak. Beløpet omfatter både kommunale og fylkeskommunale veger (tilskudd lik 2 mill kr). Med den nye forvaltningsreformen, gjeldende fra 2010, vil øvrige riksveger klassifiseres som fylkesveger. I forbindelse med den nye reformen vil fylkeskommunen få overført nye ressurser fra staten knyttet til overtakelse av ansvaret for øvrige riksveger. Det har dannet grunnlag for at det i teksten til kommunebudsjettet for 2011 foreslås at tilskuddet til fylkeskommunale veger settes til 0 kr i 2012.

Rådmannen i Trondheim, 02.05.2011

Einar Aasved Hansen
kommunaldirektør

Bjørn Ekle
stabssjef

Marianne Langedal
miljøsjeff

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)